

Sygn. akt: III AUa 753/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lutego 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Lucyna Guderska (spr.)

Sędziowie: SSA Jacek Zajączkowski

SSO del. Beata Michalska

Protokolant: st. sekr. sądowy Joanna Sztuka

po rozpoznaniu w dniu 6 lutego 2014 r. w Łodzi

sprawy **J. Ł.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.**

o wysokość kapitału początkowego,

na skutek apelacji J. Ł.

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 28 lutego 2013 r., sygn. akt: VIII U 2749/12,

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 753/13

UZASADNIENIE

Decyzją z 29 maja 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. ponownie ustalił wysokość kapitału początkowego dla J. Ł. poprzez uwzględnienie w wyliczeniu dodatkowych okresów składkowych, tj. od 1.09.1969 r. do 30.06.1970 r. w Kombinacie Budowlanym (...), od 24.08.1970 r. do 26.04.1972 r. w Przedsiębiorstwie (...) w K. oraz od 19.05.1979 r. do 31.12.1982 r. w Przedsiębiorstwie Handlu Zagranicznego (...). Wyliczając wysokość kapitału początkowego organ rentowy za okresy od 24.08.1970 r. do 26.04.1972 r. i od 19.05.1979 r. do 31.12.1982 r. zastosował minimalne wynagrodzenie pracowników ze względu na brak udowodnienia kwot wynagrodzenia otrzymywanego przez ubezpieczonego w w/w okresach.

W odwołaniu od powyższej decyzji J. Ł. wniósł o jej zmianę i przyjęcie do wyliczenia wysokości kapitału początkowego – w miejsce przyjętego przez organ rentowy, najniższego wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej obowiązującego w okresie od 19.05.1979 r. do 31.12. 1982 r. – wynagrodzenia, które faktycznie otrzymywał w powyższym okresie pracując na kontrakcie w N. w wysokości 900 naira miesięcznie, stanowiącego odpowiednik 1500 dolarów USA.

Zaskarżonym wyrokiem z 28 lutego 2013 r. Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił odwołanie.

Sąd I instancji ustalił, że J. Ł., urodzony (...), w dniu 30 sierpnia 2010 r. złożył wniosek o ustalenie kapitału początkowego.

W okresie od 19.05.1979 r. do 31.12.1982 r. wnioskodawca, zgodnie z umową podpisaną z Przedsiębiorstwem Handlu Zagranicznego (...) w W., zatrudniony był za pośrednictwem tego Przedsiębiorstwa w N., u kontrahenta (...)

W. K., w charakterze specjalisty – technika budowlanego, za wynagrodzeniem miesięcznym w wysokości 900 naria.

(...) jedynie pośredniczyło w zatrudnieniu wnioskodawcy u kontrahenta zagranicznego, który był jego pracodawcą, a z wnioskodawcą łączyła go tylko umowa cywilnoprawna.

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd wskazał, że zgodnie z treścią art. 174 ust. 3 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3, art. 18, z tym, że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r.

Stosownie do art. 22 ust. 2 powyższej ustawy Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa szczegółowe zasady ustalania podstawy wymiaru emerytury i renty, uwzględniające w szczególności przypadki, w których podstawę wymiaru emerytury lub renty dla pracowników zatrudnionych za granicą ustala się na podstawie wynagrodzenia przysługującego pracownikom zatrudnionym w tym okresie w kraju w tym samym lub podobnym charakterze, w jakim pracownik był zatrudniony przed wyjazdem za granicę, albo na podstawie kwot ryczałtowych. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, podstawę wymiaru emerytury pracownika skierowanego do pracy za granicą przed dniem 1 stycznia 1991 r. stanowi wynagrodzenie zastępcze, o którym mowa w § 10 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 1 kwietnia 1985 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent (Dz. U. z 1985 r. Nr 11 poz. 63 z póź. zm.). Powyższy przepis stanowi, iż jeżeli w okresie, z którego wynagrodzenie przyjmuje się do ustalenia podstawy wymiaru, pracownik był zatrudniony za granicą, do ustalenia podstawy wymiaru przyjmuje się za okresy tego zatrudnienia – kwoty wynagrodzenia przysługującego w tych okresach, pracownikowi zatrudnionemu w kraju w takim samym lub podobnym charakterze, w jakim pracownik był zatrudniony przed wyjazdem za granicę. Wysokość tego wynagrodzenia winna być potwierdzona przez pracodawcę, który zatrudniał pracownika przed jego wyjazdem do pracy za granicę.

Sąd I instancji podniósł, że wnioskodawca nie przedstawił dowodów potwierdzonych przez jego pracodawcę, a dotyczących wysokości zarobków osoby zatrudnionej na tym samym co on lub podobnym stanowisku, w spornym okresie, domagał się jedynie przyjęcia, iż w tym czasie jego wynagrodzenie odpowiadało wysokości 900 naira nigeryjskich tj. ok. 1500 dolarom amerykańskim.

W konsekwencji Sąd Okręgowy uznał, że brak jest podstaw do uwzględnienia tak sformułowanego żądania i dlatego – w oparciu o art. 477¹⁴ § 1 kpc – oddalił odwołanie.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia złożył J. Ł. wnosząc o jego uchylenie oraz uchylenie poprzedzającej go decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Ł. o naliczeniu wysokości kapitału początkowego, zarzucając, że przyjęte dane o wysokości jego zarobków w spornym okresie są całkowicie błędne, a w konsekwencji wyliczone na podstawie tych danych przyszłe świadczenie emerytalne będzie zaniżone i głęboko krzywdzące.

Skarżący podniósł, że nie może przedstawić dowodu o wysokości zarobków osoby zatrudnionej na tym samym lub podobnym stanowisku w spornym okresie, potwierdzonych przez pracodawcę, ponieważ firma, która zatrudniała go w owym czasie od kilkudziesięciu lat już nie istnieje.

Zdaniem skarżącego, w takiej sytuacji należy przyjąć do wyliczenia wysokości kapitału początkowego za sporny okres wysokość wynagrodzenia otrzymywanego w okresie bezpośrednio przed wyjazdem do N., kiedy to pracował na

stanowisku Kierownika Grupy (...), z miesięczną pensją w wysokości 5200 zł, a dokumenty potwierdzające ten fakt są w dyspozycji ZUS w Ł..

Taki sposób wyliczenia wysokości wynagrodzenia za sporny okres, zdaniem skarżącego, umożliwiłoby ZUS-owi przyjęcie lat 1978–1987 (jako najbardziej korzystnych) do wyliczenia jego kapitału początkowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie, bowiem Sąd Okręgowy wydał prawidłowe rozstrzygnięcie, które znajduje uzasadnienie w całokształcie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego oraz w treści obowiązujących przepisów prawa.

System ubezpieczeń społecznych zakłada, że podstawą wymiaru emerytury i renty (odpowiednio: wysokości kapitału początkowego) jest przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne. Wysokość świadczenia zależy zatem od udziału ubezpieczonego w tworzeniu funduszu ubezpieczeń społecznych. Przy ustalaniu wysokości świadczenia znaczenie ma wysokość podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe płaconej w Polsce. W obecnym stanie prawnym nie można przyjąć do podstawy wymiaru emerytury (tu: kapitału początkowego) wynagrodzenia osiąganego w walucie obcej za granicą, od którego nie były opłacone składki na polskie ubezpieczenie społeczne.

Wyjątki od tej zasady określone są w rozporządzeniu Rady Ministrów z 1 kwietnia 1985 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent (Dz. U. Nr 11 z 1989 r., poz. 63 oraz z 1990 r. Nr 71, poz. 418), które dopuszcza ustalenie tzw. wynagrodzeń zastępczych. W świetle § 10 pkt 2 tego rozporządzenia, jeżeli w okresie, z którego wynagrodzenie przyjmuje się do ustalenia podstawy wymiaru, pracownik był zatrudniony za granicą, do ustalenia podstawy wymiaru – jeżeli okres zatrudnienia za granicą przypada przed 1 stycznia 1991 r. – przyjmuje się za okresy tego zatrudnienia kwoty wynagrodzenia przysługującego w tych okresach pracownikowi zatrudnionemu w kraju w takim samym lub podobnym charakterze, w jakim pracownik był zatrudniony przed wyjazdem za granicę. Wykładnia § 10 rozporządzenia z 1985 r. przemawia za tym, że przepis ten, jako stanowiący wyjątek od ogólnej zasady ustalania podstawy wymiaru świadczeń, dopuszcza przyjęcie „za okresy zatrudnienia za granicą” kwoty wynagrodzenia przysługującego w tych okresach pracownikowi zatrudnionemu w kraju, nie wiążąc wysokości wynagrodzenia stanowiącego tak ustaloną podstawę wymiaru z wymiarem czasu pracy, w jakim osoba ubiegająca się o świadczenie zatrudniona była w kraju. Powiązanie dotyczy tylko charakteru lub stanowiska pracy. Innymi słowy, przepis ten przewiduje zasadę ustalania wynagrodzenia zastępczego w okresie, w którym pracownik był zatrudniony za granicą, na podstawie wynagrodzenia osiąganego w kraju przez pracowników o podobnych kwalifikacjach i zatrudnionych w tym samym lub podobnym charakterze, w jakim pracownik zatrudniony był przed wyjazdem za granicę.

Poza sporem jest, że przed wyjazdem do pracy w N. J. Ł. zatrudniony był w Wojewódzkim Zakładzie Usług (...) w K. na stanowisku starszego majstra i kierownika budowy. Niesporne jest również, że pracodawca ten, w związku z wyjazdem wnioskodawcy do pracy w N., udzielił mu urlopu bezpłatnego na okres od 6 kwietnia 1979 r. do 28 lutego 1983 r. Odwołujący się nie złożył dowodu, by od jego wynagrodzenia uzyskiwanego z tytułu zatrudnienia w Nigerii w okresie od 19 maja 1979 r. do 31 grudnia 1982 r. odprowadzane były składki na ubezpieczenie społeczne do polskiego funduszu ubezpieczeniowego, nie wykazał też, jaka była wysokość wynagrodzenia zastępczego, tj. wysokość wynagrodzenia przysługującego innemu pracownikowi zatrudnionemu u ostatniego pracodawcy krajowego w takim samym lub podobnym charakterze, w jakim odwołujący się pracował przed wyjazdem do N..

Z powyższych względów nie jest możliwe, jak tego domaga się skarżący, by do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjąć – za okres pracy J. Ł. w N. od 19 maja 1979 r. do 31 grudnia 1982 r. – wysokości wynagrodzenia uzyskiwanego przezeń w okresie sprzed wyjazdu do pracy za granicą. Podnoszona przez skarżącego okoliczność, że firma, w której pracował przed wyjazdem do pracy w Nigerii nie istnieje, nie wyklucza możliwości ustalenia wysokości wynagrodzenia zastępczego, o którym mowa w § 10 pkt 2 rozporządzenia z 1985 r. Jak wynika bowiem z akt ZUS (k. 10) dokumentacja płacowa Wojewódzkiego Zakładu Usług (...) w K. jest w posiadaniu Wojewódzkiego Związku

Rolniczego Kólek i Organizacji Rolniczych w K., który wystawił 22.12.2008 r. dla ubezpieczonego zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu J. Ł. za lata 1978 i 1979 r. Tym samym skarżący nie powinien mieć większych trudności z uzyskaniem informacji o wysokości wynagrodzenia pracownika zatrudnionego u byłego pracodawcy w takim samym lub podobnym charakterze w okresie od kwietnia 1979 r. do grudnia 1982 r.

W okolicznościach przedmiotowej sprawy należy podzielić stanowisko Sądu I instancji, że wobec nie wykazania przez skarżącego wysokości tzw. wynagrodzenia zastępczego, organ rentowy uprawniony był przyjąć za ten okres – jako podstawę wymiaru składek – minimalne wynagrodzenie pracowników obowiązujące w tym okresie.

Art. 15 ust. 2a ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – obowiązujący od 1 stycznia 2009 r. – stanowi, że jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy, wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy. Regulacją tą złagodzone problem braku faktycznych możliwości ustalenia podstawy wymiaru składek u niektórych pracowników, przy bezspornym pozostawaniu w zatrudnieniu pracowniczym w danym okresie. Jeżeli skarżący uzyska i przedłoży organowi rentowemu informację o wysokości wynagrodzenia pracownika zatrudnionego w spornym okresie w Wojewódzkim Zakładzie Usług (...) w K. w takim samym lub podobnym charakterze, wówczas możliwe będzie ponowne ustalenie wysokości kapitału początkowego z uwzględnieniem żadanego okresu zatrudnienia.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 395 kpc, orzekł, jak w sentencji.